

ROGER et BINET, *Traité de Physiologie*. Tome III. MASSON. Paris 1928. Prijs 70 francs, geb. 85 francs.

Dit deel brengt de leer der verrichtingen van de lever en van de nieren.

De lever wordt behandeld door ROGER in een hoofdstuk van 250 bladzijden: een monographie in boekomvang, welke een hier en daar uitgebreiden herdruk vormt van het uitstekende in 1922 door ROGER geschreven boek „*Physiologie normale et pathologique du foie*”. Heel veel nieuws is er echter niet bijgekomen. In het hoofdstuk: oxydaties en reducties in de lever wordt bijv. DE REY PAILHADE'S philothionproef nog steeds als het classieke bewijs van het sterke reductievermogen van de lever aangevoerd. Aan HOPKIN'S glutathion is ROGER in de zes jaren sedert den eersten druk nog niet toegekomen, naar het schijnt. Evenmin aan een behoorlijke vermelding der literatuur. Toch blijft ROGER'S boek mooi en leerzaam.

CHIRAY en PAVEL behandelen de functie der galwegen. Het hoofdstuk over de contractiliteit der galblaas vooral is belangrijk. Eigenlijk draagt dit meer het kenmerk van een polemisch of althans critisch experimenteel tijdschriftartikel. De oude stellingen van DOYON worden met vuur verdedigd tegen de aanvallen van MELTZER en LYON, WINKELSTEIN, KODAMA, GRAHAM. Daarna worden de automatische bewegingen der uitgesneden en der galblaas in situ beschreven en keurig geïllustreerd. Dit onderzoek, waarvan ik uit eigen ervaring de moeilijkheden ten volle ken, is uitstekend geslaagd en de beschrijving levendig en leerzaam. Ook aan de functie van den beruchten sphincter van ODDI wordt een uitvoerige verhandeling gewijd. Deze afdeeling draagt een sterk persoonlijk karakter wat haar zeer aantrekkelijk maakt. CUENOT behandelt de „lever” der evertibrata: de vergelijkende physiologie dringt, niettegenstaande den passieven weerstand van velen, hoe langer hoe meer naar de haar toekomende plaats van gelijkwaardige zusterwetenschap der morphologie en der menschelijke physiologie.

Van CUENOT'S hand is dan nog een korte inleiding over de excretie in het algemeen, en over de „nieren” bij de lagere diersoorten.

Daarna volgt een boekdeel van 350 bladzijden: nierfunctie door RATHERY. Allereerst: histologie der nier. Dan chemie der urine. Daarna: de arbeid van de nier en de factoren, welke de urineafscheiding beheerschen. Deze belangrijke hoofdstukken staan sterk onder den invloed van CUSHNY'S *Secretion of the urine*, maar hebben toch in tal van opzichten een zeer oorspronkelijk karakter. Ook de slotson, waartoe RATHERY (in samenwerking met A. MAYER) is geraakt, wijkt sterk af van de theorie van LUDWIG en CUSHNY. De terugresorptie in de tubuli wordt ten eenenmale verworpen: de glomerulus dient slechts als een soort ballonnetje, dat bij elken polsslag wordt samengedrukt en den vloeistof in de urinebuisjes een weinig voortdrijft: het is een kloppend orgaan, een „peripheer hartje”. De tubuli zijn in hun geheele lengte het secretie-orgaan der urine. Hoe aantrekkelijk ook, schijnt deze theorie toch vooral gebaseerd op microscopische onderzoeken (afscheiding van kleurstof) en vergelijkend anatomische overwegingen. Op de physico-chemische overwegingen is minder de nadruk gelegd. Toch

is er in dit hoofdstuk een zeer rijke experimenteele stof verwerkt. Wie dit boek van RATHERY aandachtig leest, en zich weet heen te zetten over de volgorde en de wijze, waarop de onderdeelen behandeld worden, zoozeer afwijkend van de in de gewone Duitsche en Engelsche leerboeken en monographieën gebruikelijk, zal een schat van belangrijke wetenswaardigheden er in vinden en geboeid worden door den klaren, aantrekkelijken gedachtengang.

DUBOIS sluit het deel met een hoofdstuk over de urineloosting, en de prostaat. Vooral het eerste munt uit door de heldere en stelselmatige behandeling, welke aan de volledigheid geen schade heeft gedaan. Geen der classieke problemen (van de myogene automatie der ureteren tot de doorlaatbaarheid der blaas) geen der moderne (de moeilijke ingewikkelde periphere, spinale, cerebrale innervatie der blaas en der urethra) ontbreekt. Naast vele ons hier te lande (die in de wetenschappelijke literatuur sterk naar het Oosten en het Westen maar niet voldoende naar het Zuiden zijn gericht) minder bekende of onbekende namen vindt men er de tallooze namen vermeld, waaraan wij gewend zijn, al worden hun opvattingen niet gedeeld. Zoo wordt LANGLEY telkens aangehaald, maar bij de bespreking van de innervatie der blaas wordt de scheiding tusschen thoracaal en sacraal autonoom zenuwstelsel, hoewel in het schema (fig. op bldz. 714) tot haar recht komend, niet genoemd, alleen terloops de onderscheiding, sympathisch en parasymphatisch vermeld. Den nadruk legt DUBOIS ook, waarschijnlijk terecht, op het aandeel der Nn. pudendi voer de innervatie der dwarsgestreepte spieren van den sphinc'er externus, terwijl hij ook de afferente innervatie der mucosa en der spierwanden behoorlijk noemt.

Het trof mij, ook in dit hoofdstuk, de Nederlandsche onderzoekers op billijke wijze aangehaald te vinden. Vooral het moderne werk, in de *Archives Néerlandaises de Physiologie* verschenen (BERNTROP, WIJNEN), maar ook dat der classieken (DONDEERS, ENGELMANN).

Alles samengenomen, voldoet dit IIIde deel van het *Traité de Physiologie* aan alle redelijke eischen van wetenschap, terwijl het uit een didactisch oogpunt een prettig leesbare, vlot en helder geschreven stof bevat.

G. VAN RIJNBERK.

Dr. KURT STEINDORFF, *Die Behandlung der Augenkrankheiten in der Allgemein-praxis*. GEORG THIEME, Leipzig 1928. (*Therapie in Einzeldarstellungen*, herausgegeben von Prof. VON DEN VELDEN und Dr. WOLFF). Prijs: 5.80 mark.

Een bezwaar, dat in het algemeen tegen werkjes als dit kan worden aangevoerd, is dat zij de *hulpverlening* op een speciaal gebied bespreken los van de *herkenning*. Voor den algemeenen arts, die onverwachts geroepen wordt om raad te geven bij een oogziekte, en voor dezen is toch dit boekje geschreven, is de moeilijkheid niet zoozeer, dat hij niet weet, of niet gemakkelijk in zijn studieboeken kan naslaan, wat er bij een bepaalde oogziekte ge-